

Kuzey Makedonya'da Değişen Vatandaşlık Yasası ve Temkine Davet

Dr. Galip ÇAĞ

Türkiye'de yaşayan ve özellikle de 1950'li yıllarda ana vatana göç eden eski Yugoslavya muhacirlerinin uzunca yıllardır kulaktan kulağa yaydığı bir mesele Makedonya vatandaşlığı hakkına sahip olmak. Zaman zaman dolandırıcılık düzeyine varan iddia ve çabalarla ısıtılarak gündeme gelen bu durum, yakın zamanda Kuzey Makedonya'da değişen vatandaşlık yasası ile henüz pratikte olmasa da teoride gerçeğe dönüşmüş gibi duruyor. Bu giriş, evvela oldukça tereddütlü görünüp güvensizlik hissi verse de bunun elbette geçerli sebepleri de var. Öncesi ve sonrası ile konuyu açıklamak bu manada oldukça kıymetli.

Konuya girmeden şunu ifade etmek gerekir ki bu satırların yazarı da anne ve babası eski Yugoslavya doğumlu bir Türk vatandaşıdır. Bu manada yazıya konu önemli gelişmenin Rumeli muhacirleri arasında ne kadar uzunca bir süredir takip edildiğini gayet iyi biliyor. Buna bağlı olarak da yasanın kabulü ile uygulanması arasındaki mesafenin de iyi idrak edilmesi öncelikli şartını hatırlatmayı vazife biliyor.

Anadolu Ajansı'na göre bahse konu değişikliğin meclise özellikle Arnavutların Kuzey Makedonya vatandaşlığına geçirilebilmesi için muhalefet partileri koalisyonu vesilesi getirildiğinin öncelikle bilinmesinde fayda var. 57 evet ve 32 hayır oy çokluğu ile geçen **yasa tasarısının** Kuzey Makedonya'nın AB süreci ile ilgisi de ayrıca önemli. Peki, bugüne dek hep engellenen bu vatandaşlık hakkının önünü açan değişiklik nedir ve gerçekten de artık Kuzey Makedonya vatandaşı olmak bahse konu eski Yugoslavya doğumlular için bu kadar kolay mı olacak?

Yasa değişikliği sonrasında yapılan açıklamalardan anlaşıldığı kadarıyla **Ohri Sözleşmesi'**ndeki vatandaşlık yasasının 8. maddesinin 2. bendinde var olan "kendi anavatanına göç etmiş kişiler göçmen sayılmaz" ibaresinin hükmünün ortadan kalkması ile bugüne dek göçmen kabul edilen eski Yugoslavya doğumlu Rumeli muhacirleri için vatandaşlık yolu açılmış görünüyor. Ancak bu konuya dair, yetkililerden gelen ilk açıklamalarda yasanın henüz Resmî Gazete'de yayınlanmamış olmasına bağlı bekleme talebi ve eski şartların uygulamada devamlılığının sürmesi durumu da tartışmaların henüz bitmediğini göstermekte. Çünkü yasanın detayları bir ay içinde çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenecek. Bu yüzden yasa kadar arkadan gelecek olan yönetmelikler de oldukça önemli. Türkiye'deki eski Yugoslavya göçmenleri bu yönetmelikleri merakla beklemeli. Zira kimlere, nasıl ve hangi şartlarla vatandaşlığın verileceği bu yönetmeliklerle belirlenecek.

Yasa tasarısının mecliste kabul edilmesinden kısa bir süre sonra gelen Türk Hareket Partisi (THP) Genel Başkanı ve milletvekili Enes İbrahim'in açıklaması gayet net: "Yıllar önce Türkiye'ye göç edenlere, Kuzey Makedonya vatandaşlığı için tüm şartları yerine getirmeleri hâlinde, Kuzey Makedonya vatandaşlığı için başvuru hakkı tanındı". Elbette devamında eklediği vatandaşlık için gerekli tüm şartları sağladığı hâlde ibaresini de unutmamak gerekli. Ki son zamanlarda konuya dair özellikle Rumeli muhacirleri arasında paylaşılan bu demecin sadece ilk bölümüne yer verilmesi Enes İbrahim'e de haksızlık gibi görülüyor.

Türk Demokratik Partisi (TDP) Genel Başkanı ve milletvekili Beycan İlyas da verdikleri uzun mücadeleye dikkat çekerek yasanın kabulünü şu ifadeler ile duyurdu: *"8. Madde'nin ortadan kalkması sonucu Türk Demokratik Partisi olarak yıllardır, ata yurdumuz olan Türkiye'ye göç etmiş 'göçmen' kardeşlerimize yapılan haksızlığın ortadan kaldırmanın gurur ve şerefini yaşıyoruz. Kuzey Makedonya Vatandaşlığı için gereken diğer kıstaslar hâlen geçerli olmakla birlikte, vatandaşlığa başvuruda bulunanlar yasadaki diğer gerekli şartları doldurmak zorundadır. Bu doğrultuda bu yasa Resmî Gazete'de yayınlandıktan sonra detaylı olarak gereken bilgileri paylaşacağız".*

Bu iki açıklamanın müjdevari şekli yanında muhalefetteki Türk Milli Birlik Hareketi (TMBH) Genel Başkanı Erdoğan Saraç'ın açıklamaları da dikkat çekici. Saraç öncelikle yasanın meclis gündemine getirilişine dikkat çekerek AB sürecine bağlı bir Arnavut iktidar/muhalefet gücünün bundaki tesirini ortaya koyuyor. Bunun yanında Saraç'ın, konuya dair açıklama yapan diğer Türk partilerinin tavrının Türkiye'deki Rumeli göçmenlerini sıkıntıya sokabileceğine dair şerhi de önemli. Yasanın Cumhurbaşkanı tarafından imzalanması ve Resmî Gazete'de son şekli ile yayınlanması gerektiğine işaret eden Saraç, *"Ondan sonra sağlıklı bir yorum yapmak mümkündür. Şu anda iki milletvekilimiz tarafından verilen demeçler, birilerinin işlem yapıyorum bahanesiyle, soydaşlarımızı mağdur duruma düşürebilir. Bu yüzden yalnız yukarıda zikrettiğimiz maddenin değişmesi, yeniden vatandaşlık elde etme konusunda yeterli değildir. Mutlaka başvuru esnasında aranan koşulların da değişmesi lâzım. Orada bir değişiklik yok. Yasanın getirilmesi sebeplerinden birine bakıldığında, bu yasadaki 'Makedonya'dan başka ülkelere göçmen olarak gitmiş vatandaşlarımız ve onların ilk kuşağı faydalanabilecektir' hükmü bulunmaktadır. Bu yüzden uygulamayı görmeden kesin bir olumlu hüküm beyan etmek, anavatanımızdaki soydaşlarımıza haksızlık olur. Yasanın gidişatını takip ederek, ilgili taraflara sağlıklı bilgiler vereceğimizden herkesin emin olması lâzım."* şeklinde devam ediyor demecine. Saraç'ın demecinin sonunda yasanın bu şekilde geçmesine katkı sağlayan tüm taraflara şükranlarını bildirmesini de bu yasa değişikliğinin dışında Kuzey Makedonya'daki Türk varlığının mücadelesi açısından umut verici görmekte fayda var.

Tüm bu açıklama ve gelişmeler sonunda anlaşılan o ki vatandaşlık konusuna dair çok önemli bir adım atılmakla birlikte sürecin devam ettiğinin kabul edilmesi gerekmektedir. Ülkede Türk varlığının bu kadim mücadelesi devam ederken uzunca yıllardır bu meseleyi fırsat haline getirip çok fazla umudu kullanan kişi ve kurumlara da fırsat vermemek önemli. Yasanın Cumhurbaşkanı tarafından onaylanması, yayınlanması ve yönetmeliklerinin tüm ayrıntıları ile tespit edilmesi sonunda konuya dair çok daha net adımlar atılacağını, Türkiye Cumhuriyeti makamlarının da buna dair bir takım hamlelerde bulunacağı muhakkak. Dolayısıyla, özellikle Türkiye'deki Rumeli derneklerinin bu konuya dair açıklamalarında oldukça dikkatli olmaları çok önemlidir. Zira bir mücadele sonunda giderilmesi beklenen mağduriyetler yerine yeni mağduriyetlere sebep olmak kimsenin isteyebileceği bir durum değil. Yasanın geçmesini sevinçle karşılarken temkinli ve sabırlı davranmanın gerekliliğini bu vesile ile vurgulamak herkes için önemli bir görev.